

REGERING VAN *ARUBA*

Minister van Financiën,
Economische Zaken en
Cultuur

L.G.Smith Blvd. 76
Oranjestad, Aruba
Tel. (297) 528 4900

Uitvoerings Rapportage

4^e Kwartaal 2019

Colofon

Titel	:	Uitvoeringsrapportage 4 ^e kwartaal 2019 Land Aruba
Samensteller	:	Directie Financiën
In samenwerking met	:	Departamento di Impuesto (DIMP) Departamento di Aduana Aruba (Douane/DAD) Departamento Recurso Humano (DRH)
Bronnen	:	Centrale administratie van het Land – GFS/EnterpriseOne, PSA, SAP, Kwartaalrapportages (voorlopige cijfers) van de collectieve sector

Landsverordening Instelling Ministeries 2018:

1. Ministerie van Algemene Zaken, Integriteit, Overheidszorg, Innovatie en Energie (AIOIE)
2. Ministerie van Financiën, Economische Zaken en Cultuur (FEC)
3. Ministerie van Justitie, Veiligheid en Integratie (JVI)
4. Ministerie van Toerisme, Volksgezondheid en Sport (TVS)
5. Ministerie van Onderwijs, Wetenschap en Duurzame Ontwikkeling (OWDO)
6. Ministerie van Sociale Zaken en Arbeid (SZA)
7. Ministerie van Ruimtelijke Ontwikkeling, Infrastructuur en Milieu (ROIM)
8. Ministerie van Transport, Communicatie en Primaire Sector (TCPS)

Disclaimer

Cijfers gepresenteerd in deze rapportage zijn afkomstig uit de centrale financiële administratie van het Land. Bij de opstelling van deze kwartaalrapportage is rekening gehouden met het volgende:

- De kosten zijn zo volledig mogelijk verwerkt en de middelen zijn opgenomen op basis van de werkelijke realisaties in het dienstjaar 2019. De kosten voortvloeiend uit nog te ontvangen facturen en afrekeningen, die voor zover nog niet in de centrale administratie van Land Aruba zijn opgenomen, zijn op basis van een zorgvuldige schatting verwerkt in deze rapportage;
- Ontvangsten uit aflossingen studieleningen worden in de kapitaaldienst op basis van de werkelijke ontvangsten verantwoord;
- De toegepaste cijfermatige opstelling is conform de begrotingsopstelling, mits anders vermeld;
- Deze rapportage betreft de uitvoering van de begroting van de Ministeries van het Land (c.q. overheid conform enge definitie).
- Kwartaalrapportages aangeleverd van de instellingen behorende tot de collectieve sector zijn voorlopige cijfers uit de eigen administraties, die niet door Directie Financiën naar juist- en volledigheid kunnen worden gecontroleerd.

Inleiding

Doelstelling van deze uitvoeringsrapportage is om informatie over het dienstjaar 2019 te verschaffen om zodoende verantwoording af te kunnen leggen aan de Staten van Aruba, de Ministerraad en het College Aruba financieel toezicht ten aanzien van de begrotingsuitvoering, de middelen- en kostenrealisatie, de realisatie van de kapitaaldienst, de financiering en het schuldbeheer. Verder wordt ook informatie verschaft over de liquiditeitspositie en de stand van zaken met betrekking tot de ontwikkelingen binnen het financieel beheer.

Na de inhoudsopgave van dit document volgt een tabel met een puntsgewijze opsomming van de belangrijkste aspecten die zich in het dienstjaar 2019 hebben voorgedaan. De daaropvolgende hoofdstukken geven per onderwerp een meer gedetailleerdere toelichting. Aan het eind van dit document zijn een aantal bijlagen bijgevoegd, met een weergave van de berekening van de tekortnorm, de middelen- en de kostenrealisatie per kwartaal over de periode 2015 tot en met 2019 en nadere informatie ten aanzien van de Monitoring Personeelslasten Land

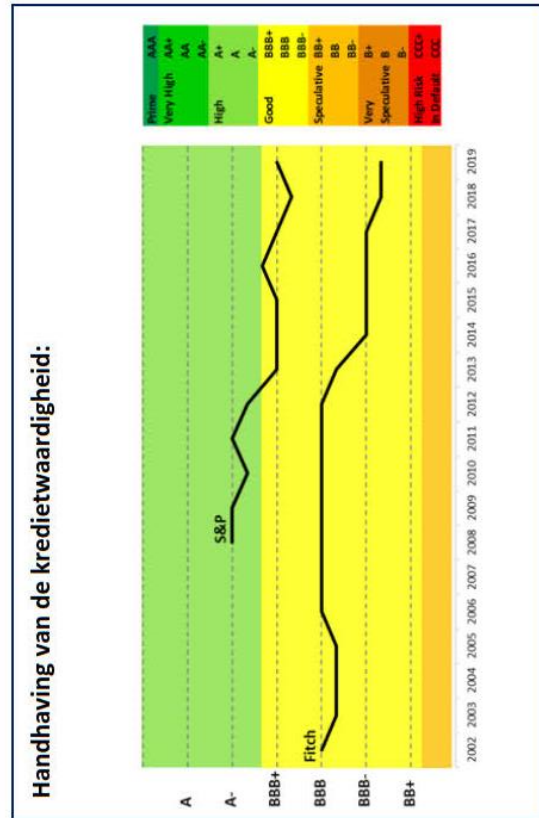
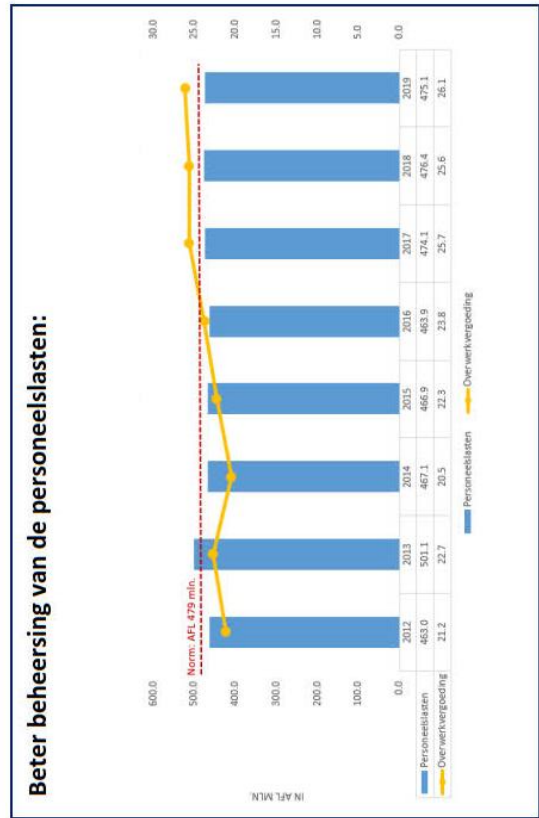
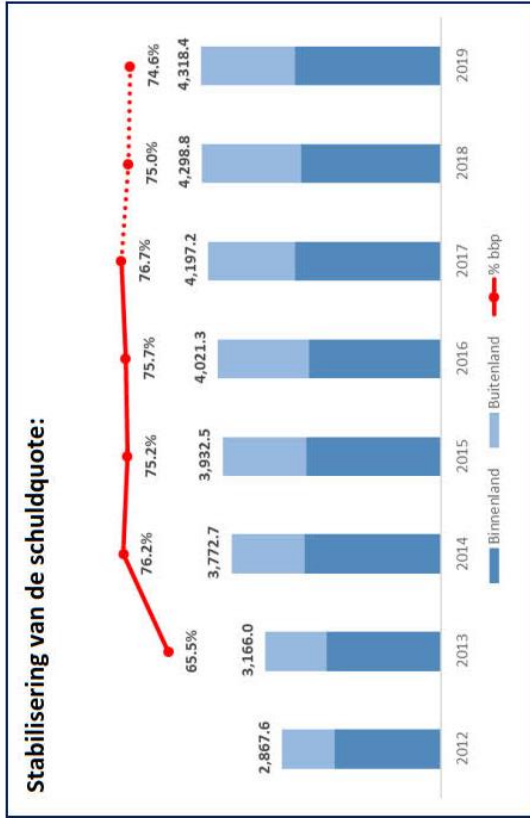
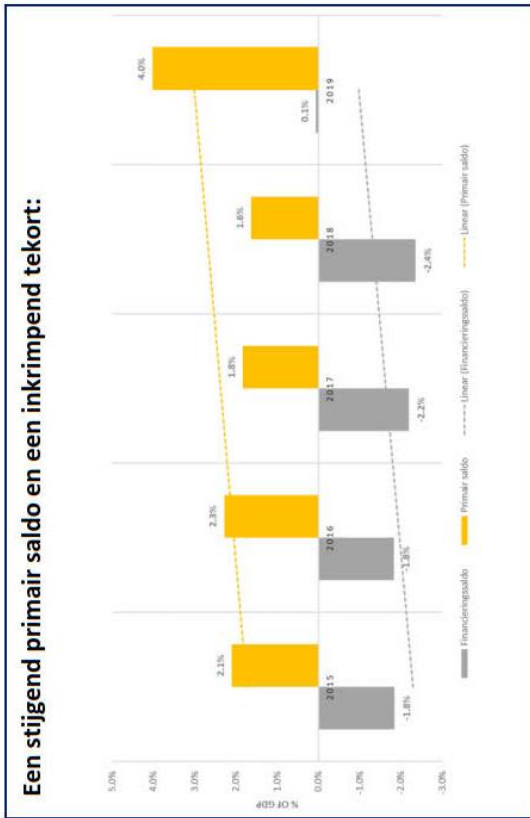
Samenvattend kan gesteld worden dat ook deze keer de voorlopige cijfers van het Land een zeer sterke verbetering in resultaten ten opzichte van dezelfde periode vorig jaar laten zien. De voorlopige resultaten zijn beter dan verwacht en betekenen dat de afgesproken tekortnorm wordt gehaald. De eerder ingezette ombuiging van tekorten naar overschotten in zowel de exploitatie als in het financieringssaldo is ook in deze periode doorgezet. Dit beeld levert ten opzichte van het vierde kwartaal van vorig jaar een lichte toename van de nominale schuld van iets minder dan Afl. 20 mln. op. Ten opzichte van het vorige kwartaal (dus kwartaal 3) is de schuldstand nagenoeg gelijk gebleven. Verder is van groot belang voor een aantal indicatoren in de openbare financiën dat begin maart 2019 het Centraal Bureau Statistiek een nieuwe tijdreeks over het bruto binnenlands product (bbp) over de jaren 2013 tot en met 2017 bekend heeft gemaakt. De Centrale Bank van Aruba evenals de Directie Economische Zaken, Handel en Industrie zijn op basis van deze herijkte bbp-cijfers voor de jaren 2018 en 2019 met geactualiseerde prognoses gekomen. Conform de publicatie 'Annual Statistical Digest 2018' van de Centrale Bank van Aruba bedraagt de nieuwe projectie van de bbp-cijfers voor het dienstjaar 2018 Afl. 5.734,0. Naar aanleiding hiervan is de bbp-prognose voor 2019 ook bepaald, rekening houdend met een nominale groeiveronderstelling van 1%, welke leidt tot een bbp-cijfer van Afl. 5.791,3 miljoen. Derhalve is dit bedrag gehanteerd voor de bepaling van het financieringsoverschot in deze Uitvoeringsrapportage. De bij publicatiedatum bekend zijnde laatste bbp-prognoses voor 2019 zijn hoger dan het hier gehanteerde Afl. 5.791,3 miljoen. Uit behoedzaamheid en omwille van de consistentie over het jaar wordt evenwel dit laatste bedrag gehanteerd. Dit betekent evenwel dat de macro-financieel-economische indicatoren in werkelijkheid gunstiger liggen dan hier weergegeven. Dit zal in de uitvoeringsrapportage over het eerste kwartaal 2020 blijken.

De minister belast met Financiën,

mr. X.J. Ruiz-Maduro

9 februari 2020

Kern indicatoren stand openbare financiën van Land Aruba

Inhoudsopgave

1. Samenvatting	7
2. Realisatie begroting 2019	8
2.1. Realisatie exploitatierekening 2019	8
2.1.1 Middelen per 30 september 2019	9
2.1.2 Kosten per 30 september 2019.....	15
2.2. Realisatie kapitaalrekening 2019	18
2.2.1 Korte toelichting op de kapitaalrekening per 30 september 2019	18
3. Financiering en schuldbeheer	20
3.1. Uitvoering financieringsbevoegdheid	20
3.2. Schuldstand	22
3.3. Schuldendienst 2019	23
3.4. Kortlopende schulden	24
4. Financieel beheer	25
5. Liquiditeitsoverzicht	29
6. Collectieve Sector	31
BIJLAGE: I	32
Tabel I: Kerncijfers financiering en schuldbeheer	32
Grafiek I: Vergelijking middelenrealisatie per kwartaal 2015 - 2019	32
Grafiek II: Vergelijking kostenrealisatie per kwartaal 2015 - 2019 .	32
BIJLAGE: II Monitoring Personeelslasten Land	33

1. Samenvatting

Middelen	t/m 31 Dec 2019	Begroot 2019	% Begrotings-uitputting
Directe belastingen	580.960.953	588.400.000	98,7%
Indirecte belastingen	594.234.630	613.886.700	96,8%
Retributies,leges & rechten	24.179.832	27.105.500	89,2%
Rechten, boeten & overig	50.575.280	35.521.400	142,4%
Rente	800.402	296.000	270,4%
Niet-belastingopbrengsten	99.514.422	100.126.600	99,4%
Landsbedrijven en fondsen	4.746.700	5.728.700	82,9%
Overige ontvangsten	63.686.860	64.352.100	99,0%
	1.418.699.078	1.435.417.000	98,8%

Kosten	t/m 31 Dec 2019	Begroot 2019	% Begrotings-uitputting
Personeel	377.323.560	379.356.100	99,5%
Werkgeversbijdragen	97.765.939	98.742.700	99,0%
Goederen en diensten	165.500.837	184.717.700	89,6%
Rente LV & VV	229.392.922	232.309.000	98,7%
Subsidies	214.262.393	214.257.600	100,0%
Overdrachten Binnenland	130.794.658	135.122.000	96,8%
Overdrachten Buitenland	18.539.743	19.727.000	94,0%
Bijdragen en afschrijvingen	173.793.864	175.954.100	98,8%
	1.407.373.915	1.440.186.200	97,7%

Exploitatieresultaat	11.325.163	(4.769.200)	-237,5%
-----------------------------	-------------------	--------------------	----------------

Kapitaal ontvangsten	t/m 31 Dec 2019	Begroot 2019	% Begrotings-uitputting
Verkoop onr. goederen en grond	385.163	-	0,0%
Kapitaalontvangsten	-	-	0,0%
Lokale Kredietaflossing	5.185.717	6.360.000	81,5%
Schenking	1.045.533	-	0,0%
Vrijgekomen afschrijvingen	36.096.500	36.096.500	100,0%
	42.712.913	42.456.500	100,6%

Kapitaal uitgaven	t/m 31 Dec 2019	Begroot 2019	% Begrotings-uitputting
Investeringen	24.599.287	29.212.400	84,2%
Vermogensoverdrachten	4.100.000	4.475.000	91,6%
Lokale kredietverlening	21.528.331	28.750.000	74,9%
	50.227.618	62.437.400	80,4%

Netto resultaat kapitaaldienst	(7.514.705)	(19.980.900)	37,6%
---------------------------------------	--------------------	---------------------	--------------

Financieringsbehoefte	(253.581.029)	(282.194.100)	89,9%
------------------------------	----------------------	----------------------	--------------

Herfinanciering aflossingen	257.391.487	257.444.000	100,0%
------------------------------------	--------------------	--------------------	---------------

Financieringssaldo	3.810.458	(24.750.100)	-15,4%
---------------------------	------------------	---------------------	---------------

Berekening tekortnorm:			
Tekort t.o.v. BBP 4e kw. '19 Afl. 5.791,3 mln. (CBA)	0,1%	-0,4%	

Collectieve Sector

Exploitatieresultaat Land Aruba	11.325.163	(4.769.200)	-237,5%
--	-------------------	--------------------	----------------

Exploitatieresultaat Collectieve Sector	51.351.877		
--	-------------------	--	--

Financieringsoverschot Collectieve Sector	43.837.172	-	0,8%
--	-------------------	----------	-------------

Puntsgewijze toelichting dienstjaar 2019:

- Totale middelen Afl. 1418,7 milj. (realisatie 98,8%)
- Totale kosten Afl. 1407,4 milj. (realisatie 97,7%)
- Opbrengst intensivering invorderingsacties DIMP Afl. 33,3 milj. (begroot Afl. 66,9 milj.):
 - Loonbelasting Afl. 7,9 milj.
 - Winstbelasting Afl. 14,5 milj.
 - Grondbelasting Afl. 6,2 milj.
 - BBO Afl. 4,7 milj.
- Onderverdeling winstbelasting 2019 Afl. 159,0 milj.:
 - Invorderingsacties Afl. 14,5 milj.
 - VAS-aangiften Afl. 144,5 milj.
- Positief exploitatieresultaat Afl. 11,3 milj.
- Kapitaalontvangsten Afl. 42,7 milj. (realisatie 100,6%)
- Kapitaaluitgaven Afl. 50,2 milj. (realisatie: 80,4%)
- Negatief nettoresultaat kapitaaldienst Afl. 7,5 milj.
- Financieringsbehoefte Afl. 253,6 milj. (realisatie: 89,9%)
- Vastgestelde financieringsbehoefte Afl. 282,2 milj.
- Herfinanciering van aflossingen Afl. 257,4 milj. (realisatie: 100,0%)
- Financieringsoverschot Afl. 3,8 milj.
- Schuldstand inclusief latente schulden Afl. 4318,4 milj., waarvan aandeel leningen Afl. 4202,5 milj. en kortlopende schulden Afl. 115,9 milj.
- Liquiditeit:
 - Ontvangsten Afl. 163,2 milj.
 - Uitgaven Afl. 125,0 milj.
- Nominale bbp conform begroting 2019: Afl. 4.952,3 milj.
- Nominale economische groeiveronderstelling 2019: 1%
- Nieuwe bbp-projectie 2018 conform CBA plus 1% groei voor 2019: Afl. 5.791,3 milj.
- Berekende financieringsoverschot Collectieve Sector: 0,8%

2. Realisatie begroting 2019

2.1. Realisatie exploitatierekening 2019

Tabel 2.1 presenteert het voorlopig exploitatiesaldo van Land Aruba aan het einde van het dienstjaar 2019. Het Land heeft in totaal Afl. 1418,7 miljoen aan ontvangsten geboekt, waarvan Afl. 1175,2 miljoen aan belastingopbrengsten (82,8% van de totale middelen). De directe en indirecte belastingen leveren samen een begrotingsrealisatie van 97,7% op. De overige middelensoorten brengen samen Afl. 243,5 miljoen in de staatskas van het Land (gelijk aan 17,2% van de totale middelen).

De totale kosten bedragen ruim Afl. 1407,4 miljoen wat gelijk is aan 97,7% van de begroting. De personeelskosten (salarissen inclusief werkgeversbijdragen) vormen samen het grootste aandeel in de kosten ten bedrage van Afl.475,1 miljoen (33,8% van de totale kosten). De twee na grootste kostenpost bevat de rentelasten Afl. 229,4 miljoen (16,3% van de totale kosten) die ten opzichte van de begroting voor 98,7% zijn gerealiseerd. De subsidieverstrekingen bedragen Afl. 214,3 miljoen (15,2% van de totale kosten) met een realisatie van 100,0%. De kostensoort goederen en diensten heeft een aandeel van 11,8% in de totale kosten en is voor 89,6% gerealiseerd.

Het exploitatieresultaat bedraagt aan het einde van 2019 Afl. 11,3 miljoen positief.

Tabel 2.1: Exploitatieresultaat 2019

<i>Middelen</i>	<i>t/m 31 Dec 2019</i>	<i>Begroot 2019</i>	<i>% Begrotings-uitputting</i>
<i>Directe belastingen</i>	580,960,953	588,400,000	98.7%
<i>Indirecte belastingen</i>	594,234,630	613,886,700	96.8%
<i>Retributies,leges & rechten</i>	24,179,832	27,105,500	89.2%
<i>Rechten, boeten & overig</i>	50,575,280	35,521,400	142.4%
<i>Rente</i>	800,402	296,000	270.4%
<i>Niet-belastingopbrengsten</i>	99,514,422	100,126,600	99.4%
<i>Landsbedrijven en fondsen</i>	4,746,700	5,728,700	82.9%
<i>Overige ontvangsten</i>	63,686,860	64,352,100	99.0%
	1,418,699,078	1,435,417,000	98.8%

<i>Kosten</i>	<i>t/m 31 Dec 2019</i>	<i>Begroot 2019</i>	<i>% Begrotings-uitputting</i>
<i>Personeel</i>	377,323,560	379,356,100	99.5%
<i>Werkgeversbijdragen</i>	97,765,939	98,742,700	99.0%
<i>Goederen en diensten</i>	165,500,837	184,717,700	89.6%
<i>Rente LV & VV</i>	229,392,922	232,309,000	98.7%
<i>Subsidies</i>	214,262,393	214,257,600	100.0%
<i>Overdrachten Binnenland</i>	130,794,658	135,122,000	96.8%
<i>Overdrachten Buitenland</i>	18,539,743	19,727,000	94.0%
<i>Bijdragen en afschrijvingen</i>	173,793,864	175,954,100	98.8%
	1,407,373,915	1,440,186,200	97.7%

Exploitatieresultaat	11,325,163	(4,769,200)	-237.5%
-----------------------------	-------------------	--------------------	----------------

Bron: Directie Financiën

2.1.1 Middelen over 2019

In deze paragraaf worden drie tabellen gepresenteerd. Tabel 2.2 presenteert de realisatie per middelen categorie in het jaar 2019, met daarnaast de vergelijkende cijfers van het voorafgaande jaar. Tabel 2.2.1 geeft een uitsplitsing van de directie belastingen weer en Tabel 2.2.2 is een weergave van een verdere uitsplitsing van de indirecte belastingen. Volledigheidshalve wordt hierbij opgemerkt dat, ter wille van de vergelijkbaarheid over de periodes heen, de vergelijkende cijfers in deze tabellen afkomstig zijn van de jaarrekening van het voorgaande dienstjaar.

Tabel 2.2: Middelenrealisatie 2019 in Afl.

<i>Middelen</i>	<i>t/m 31 Dec 2019</i>	<i>t/m 31 Dec 2018</i>	<i>Begroot 2019</i>	<i>% Begrotings-</i>
<i>Directe belastingen</i>	580.960.953	584.527.283	588.400.000	98,7%
<i>Indirecte belastingen</i>	594.234.630	502.764.239	613.886.700	96,8%
<i>Retributies,leges & rechten</i>	24.179.832	21.897.827	27.105.500	89,2%
<i>Rechten, boeten & overig</i>	50.575.280	41.626.357	35.521.400	142,4%
<i>Rente</i>	800.402	(2.868.872)	296.000	270,4%
<i>Niet-belastingopbrengsten</i>	99.514.422	98.079.308	100.126.600	99,4%
<i>Landsbedrijven en fondsen</i>	4.746.700	4.630.165	5.728.700	82,9%
<i>Overige ontvangsten</i>	63.686.860	52.516.518	64.352.100	99,0%
	1.418.699.078	1.303.172.825	1.435.417.000	98,8%

Bron: Directie Financiën

Onderverdeling van de directe belastingen

Tabel 2.2.1: Realisatie directe belastingen 2019 in Afl.

<i>Omschrijving</i>	<i>t/m 31 Dec 2019</i>	<i>t/m 31 Dec 2018</i>	<i>Begroot 2019</i>	<i>% Begrotings- uitputting</i>
<i>Loonbelasting</i>	267.108.768	288.365.395	277.800.000	96,2%
<i>Inkomstenbelasting</i>	12.236.898	9.236.845	-	-
<i>Rente belastingvordering</i>	1.368.237	1.627.720	5.000.000	27,4%
<i>Vervolging nat. persoon</i>	-	-	100.000	0,0%
<i>Winstbelasting</i>	158.978.326	195.234.437	188.000.000	84,6%
<i>Dividenbelasting</i>	47.017.584	4.307.664	5.000.000	940,4%
<i>Grondbelasting</i>	39.111.760	38.923.300	66.000.000	59,3%
<i>Successie-/overgangsbel.</i>	621.765	607.691	-	-
<i>Overdrachtsbelasting</i>	24.896.099	18.270.866	19.000.000	131,0%
<i>Motorrijtuigenbelasting</i>	27.272.383	26.184.045	26.000.000	104,9%
<i>Zegelbelasting</i>	2.349.133	1.769.320	1.500.000	156,6%
	580.960.953	584.527.284	588.400.000	98,7%

Bron: Departamento di Impuesto

Onderverdeling van de indirecte belastingen

Tabel 2.2.2: Realisatie indirecte belastingen 2019 in Afl.

Omschrijving	t/m 31 Dec 2019	t/m 31 Dec 2018	Begroot 2019	% Begrotings-uitputting
<i>Invoerrechten</i>	184.842.435	185.996.733	199.660.000,00	92,6%
<i>Accijns gedestilleerd</i>	31.471.375	24.320.474	35.600.000,00	88,4%
<i>Accijns sigaretten</i>	15.164.161	14.235.157	14.100.000,00	107,5%
<i>Accijns bier</i>	30.259.005	28.179.474	33.600.000,00	90,1%
<i>Accijns minerale olien</i>	73.983.067	65.221.929	74.250.000,00	99,6%
<i>B.B.O.</i>	109.501.931	104.453.323	111.000.000,00	98,7%
<i>Zegelbelastingen</i>	12.636	12.843	51.700,00	24,4%
<i>Dienstverlening IUD</i>	3.012.497	2.503.948	2.825.000,00	106,6%
<i>Vergunningen</i>	25.018.799	24.987.894	25.000.000,00	100,1%
<i>Milieubelasting op hotels e.a.</i>	13.795.405	13.213.823	13.000.000,00	106,1%
<i>Milieubel. op verhuur voertuig</i>	1.084.879	938.658	1.300.000,00	83,5%
<i>BAVP</i>	106.088.441	38.699.983	103.500.000,00	102,5%
	594.234.630	502.764.239	613.886.700	96,8%

Bron: Departamento di Impuesto

Hieronder volgt een nadere toelichting per middelensort, waarbij aanvankelijk de directe en indirecte belastingen worden toegelicht en daaropvolgend de overige middelensorten zoals in tabel 2.2 is opgenomen. Vergeleken met het dienstjaar 2018 zijn de totale middelen fors gestegen met 8,9%.

Nadere toelichting directe belastingen in tabel 2.2.1

Loonbelasting

Deze ontvangsten bedragen eind 2019 Afl. 267,1 miljoen (96,2% van de begroting). Ten opzichte van 2018 is Afl. 21,3 miljoen (7,4%) minder aan loonbelasting geïnd, welk het resultaat is van de verlaging in het inkomsten-/loonbelastingtarief met ingang van 1 januari 2019 waarbij een aantal fiscale landsverordeningen zijn aangepaste en/of aangescherpt (1^e fase van de fiscale hervorming)

Volgens DIMP hebben de gevoerde invorderingsacties ten aanzien van dit middelensort over 2019 Afl. 7,9 miljoen van het totaal opgeleverd (realisatie van 43% op de raming t.a.v. de invorderingsacties, begroot op Afl. 18,5 miljoen). Echter wordt opgemerkt dat de begroting voor loonbelasting in 2019, ten opzichte van 2018, naar beneden is bijgesteld (van Afl. 285,3 miljoen in 2018 naar Afl. 277,8 miljoen in 2019).

Inkomstenbelasting

Dit middelensort betreft het resultaat van de verwerking van de jaarlijkse IB-aangiftes en de afgewikkelde aanslagen. Dit kan in restituties of naheffing resulteren. Over 2019 was het resultaat van betalingen en restituties positief ten gunste van

de staatskas ten bedrage van Afl. 12,2 miljoen. De ontvangsten op het gebied van de inkomstenbelasting zijn ook 32,5% hoger dan het voorgaande jaar mede vanwege de inhaalacties op het gebied van de aanslagregeling inkomstenbelasting.

Rente belastingvordering

Dit middelensoort betreft geïncasseerde rente op achterstallige belastingontvangsten en geeft ten opzichte van de begroting 2019 een realisatie van 27,4%, maar in vergelijking met 2018 is er sprake van een afname van Afl. 0,3 miljoen (15,9%). De opbrengsten geboekt onder deze noemer zijn het product van de samenwerking tussen het afpakteam, bestandsvergelijkingen van de KvK en het UOAZV, de intensivering van de samenwerking met de Dienst Burgerlijke Stand en het Bevolkingsregister (DBSB), de SVb, DIMAS en de bevordering van interne non-compliance rapportages, dat als doel heeft dat naheffingsaanslagen eerder kunnen worden opgelegd voor zowel de loonbelasting, BBO en winstbelasting.

Winstbelasting

De totaal ontvangen winstbelasting (Afl. 159,0 miljoen) vertoont een daling van Afl. 36,3 miljoen (18,6%) ten opzichte van het jaar daarvoor (alhoewel de winstbelasting in de begroting van 2019 naar beneden is bijgesteld). Ten opzichte van de begroting 2019 is de realisatie gelijk aan 84,6%, welke te wijten is aan de moeilijke situatie met de raffinaderij met betrekking tot het uitblijven van de betaling door CITGO.

Verder wordt de totaal geïnde winstbelasting (Afl. 159,0 miljoen) over 2019 als volgt verdeeld: Afl. 14,5 miljoen aan winstbelasting uit (incidentele) invorderingsacties van de DIMP (begroot op Afl. 26,0 miljoen en gerealiseerd voor 56,0%) en Afl. 144,5 miljoen uit de (structurele) VAS-aangiften.

Dividendbelasting

Eind 2019 vertoont de ontvangen dividendbelasting (Afl. 47,0 miljoen); een forse groei van Afl. 42,7 miljoen (991,5%) vergeleken met 2018. Ten opzichte van de begroting 2019 is de realisatie gelijk aan 940,4%. Vermeldenswaardig hierbij is dat de ontvangsten uit hoofde van dividendbelasting aanzienlijk hoger zijn dan de vastgestelde begroting mede als gevolg van de tijdelijke aanpassing van het tarief in de inkomstenbelasting op uitgekeerde dividenden van 25% naar 10%.

Grondbelasting

De ontvangsten grondbelasting zijn seizoensgebonden en uiteraard sterk afhankelijk van de uitvaardiging van het jaarlijks kohier. De afgelopen jaren wordt het kohier gedurende het tweede kwartaal uitgevaardigd. De totaal geïnde grondbelasting in 2019 bedraagt Afl. 39,1 miljoen en is voor 59,3% gerealiseerd, welke te wijten is aan een aantal bezwaarschriften tegen de nieuw opgelegde definitieve aanslagen grondbelasting.

Overdrachtsbelasting

De overdrachtsbelasting vertoont in 2019 een realisatie van 131,0% ten bedrage van Afl. 24,9 miljoen. In absolute bedragen is dat een stijging ten opzichte van 2018 van Afl. 6,6 miljoen (36,3%).

Motorrijtuigenbelasting

Tot slot is de motorrijtuigenbelasting voor 104,9% gerealiseerd ten bedrage van Afl. 27,3 miljoen. Vergeleken met het voorgaande jaar is er sprake van een toename in ontvangsten ten bedrage van Afl. 1,1 miljoen (4,2%). Dit heeft te maken met het doorzetten van de verbetering van de compliance in het laatste kwartaal van 2018 en de vervanging van het stickersysteem voor het oude nummerplaatsysteem.

Nadere toelichting indirecte belastingen in tabel 2.2.2

Invoerrechten

De invoerrechten is het grootste middelensort in de indirecte belastingen met een aandeel van 31,1%. Tabel 2.2.2 geeft aan dat de ontvangen invoerrechten eind 2019 (Afl. 184,8 miljoen) bijna gelijk is aan die van vorig jaar, welke nog steeds het resultaat is van de verbeterde compliance, mede als gevolg van de verzorgde cursussen aan inklaringsfunctionarissen die steeds een positief effect hebben op controles na invoer, waardoor de inklaringen steeds meer conform de vigerende richtlijnen en tarieven worden gedaan. De begrotingsrealisatie over 2019 is berekend op 92,6%. Hierbij dient te worden opgemerkt dat de accijns op water met toegevoegde suiker bij de vastgestelde begroting 2019 voor een bedrag van Afl. 16,7 miljoen voorlopig ondergebracht is bij de invoerrechten. Indien de nodige wetswijziging plaatsvindt wordt de accijns op water met toegevoegde suiker als een apart middelensort gerapporteerd.

Accijnzen

De accijnzen vormen samen 25,4% van de totale ontvangsten in de indirecte belastingen (accijnzen begroot op Afl. 157,6 miljoen met een realisatie eind 2019 van Afl. 150,9 miljoen, gelijk aan 95,8%).

Alle accijnssoorten laten toenames zien vergeleken met 2018. De ontvangsten accijns gedestilleerd bedragen in 2019 Afl. 31,5 miljoen (Afl. 7,2 miljoen of 29,4% meer dan in 2018); de tariefsverhoging van 44% heeft blijkbaar zijn effect niet gemist. De ontvangsten accijns op bier bedragen Afl. 30,3 miljoen (Afl. 2,1 miljoen of 7,4% meer dan in 2018). Verder heeft de Douane Afl. 74,0 miljoen aan accijns op minerale oliën ontvangen (Afl. 8,8 miljoen of 13,4% meer dan in 2018) als gevolg van het terugbrengen van deze accijns naar het oude niveau van meer dan 10 jaar geleden.

Belasting op bedrijfsomzetten B.B.O. (inclusief BAVP)

In de vastgestelde begroting 2019 zijn de verwachte middelen uit hoofde van de verhoging van het tarief onder de BBO opgenomen. In de centrale administratie van het Land wordt de BAVP apart geregistreerd om inzichtelijk te maken hoeveel van deze belasting als gevolg van deze tariefverhoging wordt geïncasseerd.

Dit middelensort (inclusief BAVP) vormt 36,3% in de totale ontvangsten van de indirecte belastingen. Vergeleken met 2018 is dit middelensort toegenomen met Afl. 72,4 miljoen (50,6%). De begrotingsrealisatie eind 2019 is berekend op 100,5%. Verder geeft de DIMP aan dat de gevoerde invorderingsacties ten aanzien van de BBO in 2019 Afl. 4,7 miljoen heeft opgeleverd (realisatie van 64,2% op een begroot invorderingstraject van Afl. 7,4 miljoen).

Overige indirecte belastingsoorten

De overige indirecte belastingsoorten leverden samen Afl. 42,9 miljoen op (een aandeel van 7,2% in het totaal van indirecte belastingopbrengsten) en een begrotingsrealisatie per eind september 2019 van 101,8%. Ten opzichte van 2018 is er sprake van een toename van Afl. 1,3 miljoen (3,0%). Het grootste bedrag in deze categorie betreft de opbrengsten uit casinovergunningen ten bedrage van Afl. 25,0 miljoen (gerealiseerd voor 100,1%) en de ontvangsten uit hoofde van de milieubelasting op hotels ten bedrage van Afl. 13,8 miljoen (gerealiseerd voor 106,1%). De opbrengsten uit dienstverlening bedragen eind 2019 Afl. 3,0 miljoen (gerealiseerd voor 106,6%).

Hieronder volgt een specificatie van een aantal middelensorten van tabel 2.2. (Samen totaal Afl. 243,5 miljoen aan ontvangsten of 17,2% van de totale middelen). Deze middelensorten zijn na de indirecte belastingen in de tabel opgenomen.

Nadere toelichting overige middelen opgenomen in tabel 2.2

Retributies, leges & rechten

Totaal is onder dit middensoort eind 2019 Afl. 24,2 miljoen ontvangen (realisatie van 89,2% van de begroting). De grootste bedragen betreffen ontvangsten uit hoofde van retributies en leges afkomstig van de volgende elementen:

- Administratiekosten beheer waarborgsommen¹ (Afl. 8,0 miljoen);
- Dienstverlening bij Censo (Afl. 3,0 miljoen);
- Dienstverlening bij de Veterinaire Dienst (Afl. 4,1 miljoen) en
- Dienstverlening bij de Dienst Technische Inspectie (Afl. 2,1 miljoen).

Vergeleken met 2018 is er sprake van een stijging van Afl. 2,3 miljoen (10,4%).

Rechten, boeten & overig

Dit middensoort geeft een realisatie van Afl. 50,6 miljoen weer, oftewel 142,4% van de begroting. Vergeleken met de ontvangsten in 2018 is er sprake van een toename van Afl. 8,9 miljoen (21,5%).

Een groot bedrag (Afl. 22,6 miljoen) geboekt onder dit middensoort betreft ontvangsten van verschillende diensten, waarvan de grootste afkomstig zijn uit ontvangsten van Dienst Telecommunicatie Zaken (Afl. 14,0 miljoen), Directie Scheepvaart (Afl. 2,4 miljoen) en ontvangen *concession fee* van Aruba Airport Authority N.V. ten bedrage van Afl. 5,5 miljoen. Verder worden onder dit hoofdmiddensoort ook ontvangsten geboekt uit verleende dienstverlening aan derden (Afl. 6,9 miljoen), 'bijdragen in kosten' (Afl. 13,1 miljoen) en opgelegde boeten (Afl. 4,7 miljoen).

Rente

De rentemiddelen laten een forse ontwikkeling zien ten opzichte van het vorige jaar. Dit heeft grotendeels te maken met de beter presterende facturering en invordering van de studieleningen.

Niet-belastingopbrengsten

De realisatie van dit middensoort bedraagt ultimo 2019 Afl. 99,5 miljoen, welke gelijk is aan 99,4% van de begroting. De grootste ontvangsten geboekt hieronder zijn de overdrachten van het Rijk (Afl. 9,6 miljoen), erfpachtrechten (Afl. 18,5 miljoen), toeristenheffingen (Afl. 7,5 miljoen) en uitkeringen van deelnemingen (Afl. 62,6 miljoen).

Van deze laatste post zijn daadwerkelijk in kas tot en met 31 december 2019 Afl. 48,5 miljoen aan dividenden ontvangen: Utilities N.V. (Afl. 10,0 miljoen; begroot op Afl. 10,0 miljoen), Setar (Afl. 11,1 miljoen; begroot op Afl. 11,5 miljoen), ATA s.g. (Afl. 18,7 miljoen; begroot op Afl. 15,0 miljoen), Aruba Airport Authority (Afl. 1,7 miljoen; begroot op Afl. 1,7 miljoen) en de Centrale Bank van Aruba (Afl. 7,0 miljoen; begroot op Afl. 7,0 miljoen). Van Refineria di Aruba (RdA) is tot publicatiedatum geen uitkering ontvangen. Mogelijk zal in de Jaarrekening bij het uitblijven hiervan een voorziening voor oninbaarheid van maximaal Afl. 12 miljoen opgenomen moeten worden. De omvang hiervan is afhankelijk van onder andere het eindresultaat van onderhandelingen rond de financiële afwikkeling van het vertrek van CITGO. Dit is dus een risicopost op het resultaat.

Landsbedrijven en fondsen

¹ Dit zijn niet de ontvangsten uit waarborgsommen zelf, maar betreffen het verhalen van administratiekosten die met het beheer hiervan te maken hebben. Waarborgsommen zelf zijn derdengelden die niet in het resultaat meegenomen worden

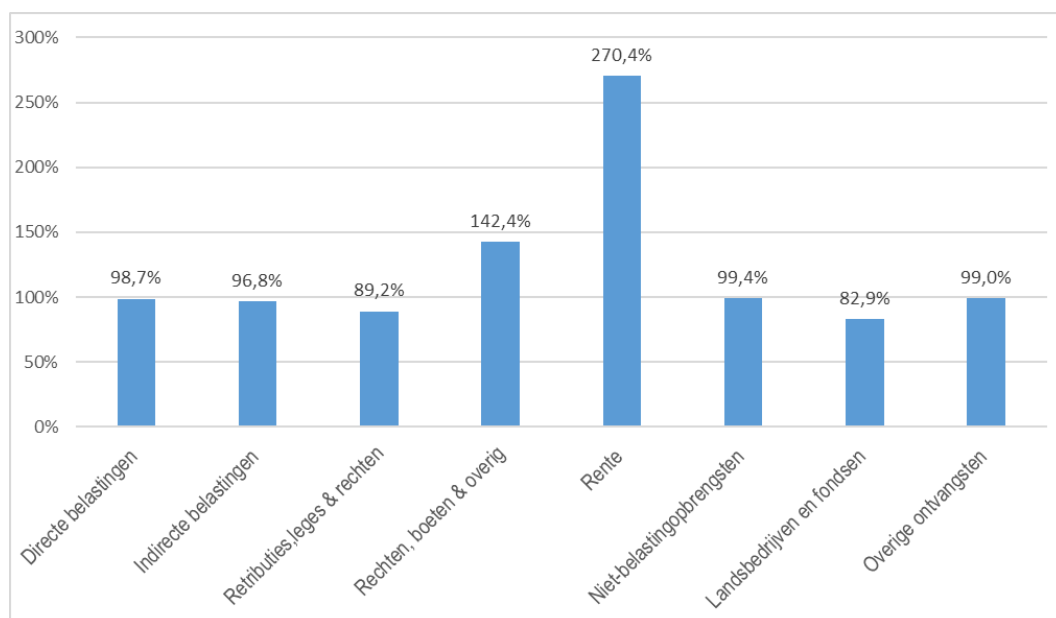
De realisatie van de middelen bij de landsbedrijven en fondsen bedraagt eind 2019 Afl. 4,7 miljoen, oftewel 82,9% van begroting 2019. Deze ontvangsten hebben voornamelijk te maken met interne verrekeningen en doorbelastingen tussen de overheidsdiensten. Een vergelijking met 2018 geeft een toename weer van Afl. 0,1 miljoen (2,5%).

Overig

De overige ontvangsten over 2019 bedragen Afl. 63,7 miljoen, gerealiseerd voor 99,0% ten opzichte van de begroting. Vergeleken met 2018 is er reeds sprake van een forse stijging in deze ontvangsten van Afl. 11,2 miljoen (21,3%). Vermeldenswaardig is, zij gememoreerd, dat deze hoge realisatie het gevolg is van niet begrote gerealiseerde agio op de uitgifte van vier staatsobligaties boven pari ten bedrage van Afl. 12,2 miljoen. De rest van de ontvangsten onder dit middelensoort is voornamelijk toe te schrijven aan ontvangen deviezenprovisie (Afl. 51,3 miljoen).

Samenvattend zijn alle middelensoorten in onderstaande grafiek opgenomen (uitgedrukt in procenten).

Grafiek 2.1: Middelenrealisatie 2019 uitgedrukt in procenten:

Bron: Directie Financiën

2.1.2 Kosten over 2019

De totaal gerealiseerde kosten over 2019 bedragen Afl. 1407,4 miljoen, gelijk aan een begrotingsuitputting van 97,7%. Tabel 2.3 geeft per hoofdkostensoort de gerealiseerde kosten met de vergelijkende cijfers van het voorgaande jaar.

Tabel 2.3: Kostenrealisatie 2019 in Afl.

Kosten	t/m 31 Dec 2019	t/m 31 Dec 2018	Begroot 2019	% Begrotings-
Personeel	377,323,560	377,901,593	379,356,100	99.5%
Werkgeversbijdragen	97,765,939	98,535,375	98,742,700	99.0%
Goederen en diensten	165,500,837	189,515,224	184,717,700	89.6%
Rente LV & VV	229,392,922	221,248,797	232,309,000	98.7%
Subsidies	214,262,393	210,947,490	214,257,600	100.0%
Overdrachten Binnenland	130,794,658	130,131,062	135,122,000	96.8%
Overdrachten Buitenland	18,539,743	18,339,277	19,727,000	94.0%
Bijdragen en afschrijvingen	173,793,864	196,376,754	175,954,100	98.8%
	1,407,373,915	1,442,995,572	1,440,186,200	97.7%

Bron: Directie Financiën

Personeel

De totale personeelskosten (inclusief overwerkvergoedingen) over 2019 bedragen Afl. 377,3 miljoen (99,5% van de begroting). Een vergelijking met 2018 laat een nominale daling in personeelskosten zien van Afl. 0,6 (0,2%).

Tabel 2.4: Ontwikkeling personeelsaantallen in FTE's

Ministerie	K4	K1	K2	K3	K4
	2018	2019	2019	2019	2019
Ministerie van AIOIE	451	448	447	514	477
Ministerie van FEC	756	753	748	698	687
Ministerie van JVI	1.487	1.483	1.482	1.491	1.503
Ministerie van OWDO	228	232	229	221	223
Ministerie van ROIM	190	189	185	188	191
Ministerie van SZA	244	239	245	239	238
Ministerie van TVS	315	308	304	284	289
Ministerie van TCPS	180	172	172	169	163
Totaal	3.851	3.824	3.812	3.804	3.771
Onderwijspersoneel	928	922	919	922	927
Kustwachtpersoneel	44	48	46	45	45

Bron: Departamento Recurso Humano

Tabel 2.4 is opgenomen om de personeelskosten in relatie te kunnen brengen met het aantal voltijds equivalente formatieplaatsen (FTE's). Deze tabel verschaft per kwartaal inzicht in het verloop van het aantal FTE's. Het aantal FTE's is in het laatste kwartaal 2019 per saldo met 33 afgenomen ten opzichte van het derde kwartaal 2019. Dit komt door beperkte

indienstnemingen, overheidswerknemers die de pensioengerechtigde leeftijd hebben bereikt (inclusief diverse non-actieven) en overheidswerknemers die met de VUT-regeling uit dienst zijn getreden.

Voor nadere informatie hierover zie Bijlage II; deze presenteert de resultaten van de uitvoering van het BVP in de vorm van de "Monitoring Personeelslasten Land" (MPL).

Werkgeversbijdragen

De werkgeversbijdragen bedragen eind 2019 Afl. 97,8 miljoen (gelijk aan een begrotingsuitputting van 99,0%) en in vergelijking met 2018 is dat Afl. 0,8 miljoen (0,8%) lager.

Goederen en Diensten

Goederen en diensten zijn gerealiseerd met Afl. 165,5 miljoen (89,6% van de begroting), hetgeen Afl. 24,0 miljoen (12,7%) lager is vergeleken met vorig jaar. De uitputting van deze kostensoort is wederom beneden de uitputting van 100% gebleven.

Rente

De totale rentelasten bedragen eind 2019 Afl. 229,4 miljoen, welke ten opzichte van 2018 Afl. 8,1 miljoen (3,7%) hoger is uitgevallen. De uitputting van begroting 2019 is berekend op 98,7%. De onderverdeling van deze kostenpost is als volgt: rente obligatielening in lokale valuta Afl. 86,2 miljoen, rente op geldleningen in vreemde valuta Afl. 103,5 miljoen, rente op geldleningen in lokale valuta Afl. 39,5 miljoen. De uitputting is geschied conform de periodiciteit waarbinnen in voorgaande jaren leningen zijn afgesloten en is conform verwachtingen verlopen.

Subsidies

De subsidies bedragen Afl. 214,3 miljoen, wat Afl. 3,3 miljoen hoger is (1,6%) dan aan het einde van vorig jaar. De begrotingsrealisatie is berekend op 100,0%. Noemenswaardige subsidiebedragen onder deze categorie zijn: subsidies aan instellingen niet zijnde onderwijs (Afl. 52,5 miljoen), exploitatiesubsidies aan het onderwijs (Afl. 13,2 miljoen), salarissubsidies aan het onderwijs (Afl. 129,5 miljoen), projectsubsidies (Afl. 7,0 miljoen) en de bijdrage aan Arubus NV (Afl. 12,1 miljoen).

Overdrachten binnenland

De overdrachten binnenland bedragen Afl. 130,8 miljoen, wat Afl. 0,6 miljoen (0,5%) hoger is vergeleken met 2018. Ten opzichte van vastgestelde begroting 2019 is de realisatie 96,8%. Onder deze categorie worden de volgende uitgaven geboekt: huursubsidie (via FCCA) Afl. 5,8 miljoen, duurtetoeslag pensioenen Afl. 48,3 miljoen, overige pensioenen Afl. 5,3 miljoen, onderstand Afl. 25,6 miljoen, reparatie-toeslag Afl. 44,6 miljoen en overig Afl. 1,3 miljoen.

Overdrachten buitenland

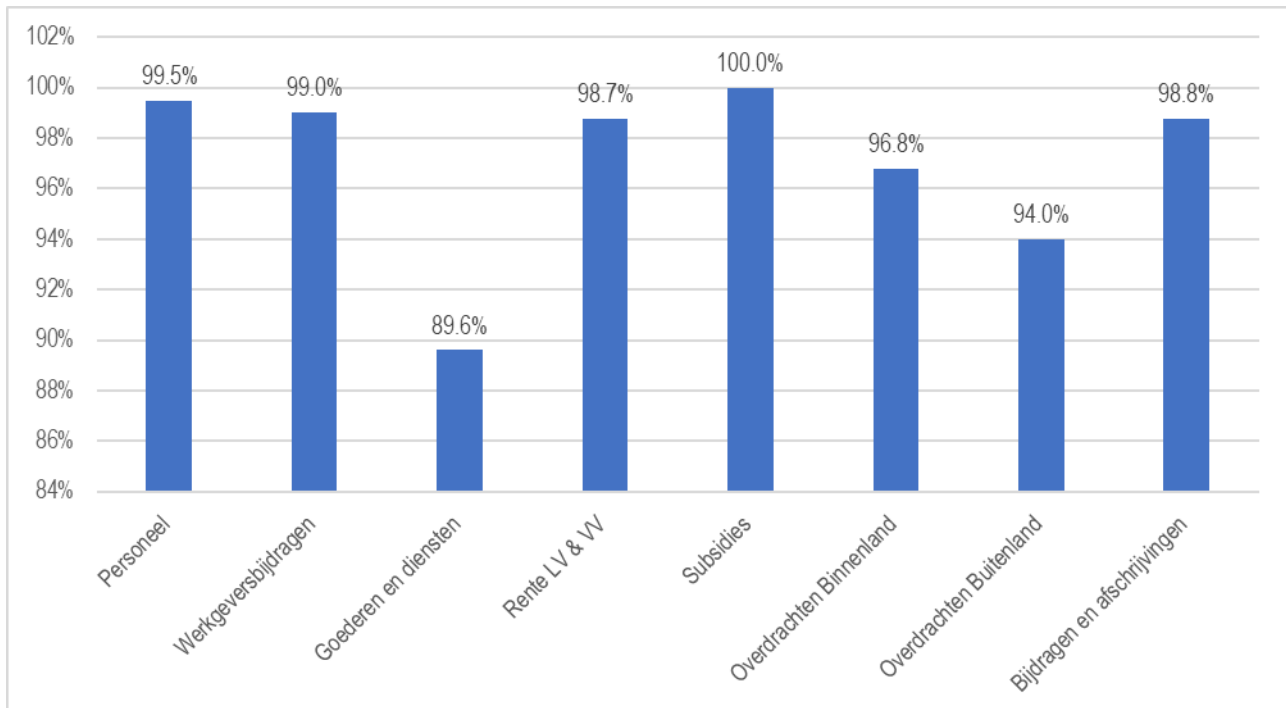
De overdrachten buitenland bedragen per einde van het jaar Afl. 18,5 miljoen, wat Afl. 0,2 miljoen hoger is dan eind vorig jaar (1,1%). De begrotingsuitputting is berekend op 94,0% en heeft in dit geval voornamelijk te maken met overdrachten aan het Gemeenschappelijk Hof van Justitie (Afl. 12,4 miljoen) en de Kustwacht (Afl. 5,4 miljoen).

Bijdragen en afschrijvingen

De bijdragen en afschrijvingen bedragen Afl. 173,8 miljoen, wat Afl. 22,6 miljoen (12,3%) lager is dan de realisatie in 2018. De begrotingsuitputting is gelijk aan 98,8%. De onder deze categorie grootste geboekte uitgaven zijn de uitkering aan

Landsbedrijven (Afl. 61,1 miljoen), zorg gerelateerde kosten (Afl. 28,7 miljoen), afschrijvingen (Afl. 36,1 miljoen) en beschikbaar gestelde fondsen voor infrastructuur (Afl. 21,4 miljoen) en voeding aan het sociaal-crisisplan (Afl.18,7). Samenvattend is een grafische weergave van de hierboven toegelichte kostenrealisatie, uitgedrukt in procenten van de vastgestelde begroting 2019 opgenomen.

Grafiek 2.2: Kostenrealisatie 2019 in procenten

Bron: Directie Financiën

2.2. Realisatie kapitaalrekening over 2019

De totale ontvangsten op de kapitaaldienst over 2019 bedragen Afl. 42,7 miljoen, wat Afl. 1,6 miljoen (3,7%) lager is vergeleken met 2018. De totale begrotingsrealisatie van de kapitaalontvangsten is gelijk aan 100,6%.

De totale kapitaaluitgaven over 2019 bedragen Afl. 50,2 miljoen wat Afl. 27,4 miljoen (35,3%) lager is dan per einde 2018.

De realisatie van de totale kapitaaluitgaven ten opzichte van de begroting 2019 is gelijk aan 80,4%.

De kapitaaldienst boekt over 2019 een negatief nettoresultaat van Afl. 7,5 miljoen.

Tabel 2.5: Kapitaalrekening 2019 in Afl.

Kapitaal ontvangsten	t/m 31 Dec 2019	t/m 31 Dec 2018	Begroot 2019	% Begrotings-
Verkoop onr. goederen en grond	385.163	628.675	-	
Kapitaalontvangsten	-	-	-	
Lokale Kredietaflossing	5.185.717	5.650.318	6.360.000	81,5%
Schenking	1.045.533	-	-	
Vrijgekomen afschrijvingen	36.096.500	38.054.761	36.096.500	100,0%
	42.712.913	44.333.754	42.456.500	100,6%

Kapitaal uitgaven	t/m 31 Dec 2019	t/m 31 Dec 2018	Begroot 2019	% Begrotings-uitputting
Investerings	24.599.287	49.211.637	29.212.400	84,2%
Vermogensoverdrachten	4.100.000	4.502.898	4.475.000	91,6%
Lokale kredietverlening	21.528.331	23.959.482	28.750.000	74,9%
	50.227.618	77.674.017	62.437.400	80,4%

Netto resultaat kapitaaldienst	(7.514.705)	(33.340.263)	(19.980.900)	37,6%
---------------------------------------	--------------------	---------------------	---------------------	--------------

Bron: Directie Financiën

2.2.1 Korte toelichting op de kapitaalrekening over 2019

Lokale kredietaflossing

De lokale kredietaflossing bestaat uit de ontvangsten van studieleningen (Afl. 4,0 miljoen) en een aflossing van een aan APA verstrekte lening (Afl. 1,2 miljoen).

Vrijgekomen afschrijvingen

De realisatie van de afschrijvingskosten zijn voorlopig geschat naar rato van de begroting 2019 en zijn derhalve over het jaar gerealiseerd voor 100% van de begroting. Vermeldenswaardig is dat de afschrijvingskosten in de exploitatierekening leiden niet tot uitgaven en worden in de vorm van een vrijval in de kapitaalontvangsten gecompenseerd.

Investerings

Per einde van het dienstjaar 2019 bedraagt de realisatie van de investeringen Afl. 24,6 miljoen, een realisatie van 84,2%.

Vermogensoverdrachten

De kapitaaloverdracht betreft een overdracht aan Post Aruba N.V. en bedraagt over 2019 Afl. 4,1 miljoen. De begrotingsrealisatie is berekend op 91,6%. Vergeleken met 2018 zijn de vermogensoverdrachten Afl. 0,4 miljoen minder (8,9%).

Lokale kredietverlening

Tot aan het einde van 2019 bedragen de verleende lokale kredieten Afl. 21,5 miljoen (studieleningen), wat Afl. 2,4 miljoen (10,1%) minder is dan vorig jaar. De begrotingsrealisatie is berekend op 74,9%.

3. Financiering en schuldbeleer

3.1. Uitvoering financieringsbevoegdheid

De financieringsbehoefte voor 2019 is in de begroting van het Land voor dienstjaar 2019 (AB 2018 no.80) vastgesteld op Afl. 282,2 miljoen. In het afgelopen jaar is echter in totaal Afl. 268,3 miljoen aan leningen uitgeschreven, ofwel 95% van de toegestane bedrag². Met de nieuwe leningen is Afl. 257,3 miljoen aan vervallende leningen vervangen. Het verschil van ca. Afl. 11,0 miljoen is gebruikt om het tekort te financieren.

De stand bij de leningen is in dienstjaar 2019 met Afl. 5,0 miljoen afgenomen, terwijl de stand bij de kortlopende schulden met Afl. 24,5 miljoen is toegenomen. Aldus staat de schuldpositie per saldo Afl. 19,6 miljoen hoger dan de stand eind 2018.

Tabel 3.1a: Financiering 2019

LB	BEDRAG in Afl.	Note	MKT	Due	INT
AB 2019 no.4	100.000.000	FEB.15.19	BIN	2031	5,25%
AB 2019 no.5	70.000.000	FEB.15.19	BIN	2032	5,50%
AB 2019 no.6	46.283.000	FEB.15.19	BIN	2033	5,75%
AB 2019 no.7	52.000.000	FEB.15.19	BIN	2034	6,00%
	268.283.000				5,55%

Bron: Directie Financiën

Tabellen 3.1b: Schuldendienst 2019

Rente 2019 onderverdeeld naar binnen/buitenland

	K1	K2	K3	K4	TOTAAL
Binnenland	18,2	43,5	25,2	40,8	127,7
Buitenland	42,1	10,0	42,0	10,2	104,4
Totale rente	60,3	53,5	67,2	51,0	232,0

*INT: bij rente wordt ALLE rente meegenomen, incl. schatkistpapier

Aflossingen. Programma 2019 onderverdeeld naar binnen/buitenland*

	K1	K2	K3	K4	TOTAAL
Binnenland	135,6	1,7	1,7	21,7	160,7
Buitenland	2,8	2,9	2,8	88,3	96,8
Totale aflossingen	138,3	4,6	4,5	110,0	257,5

* PRI is exclusief aflossingen aan schatkistpapier

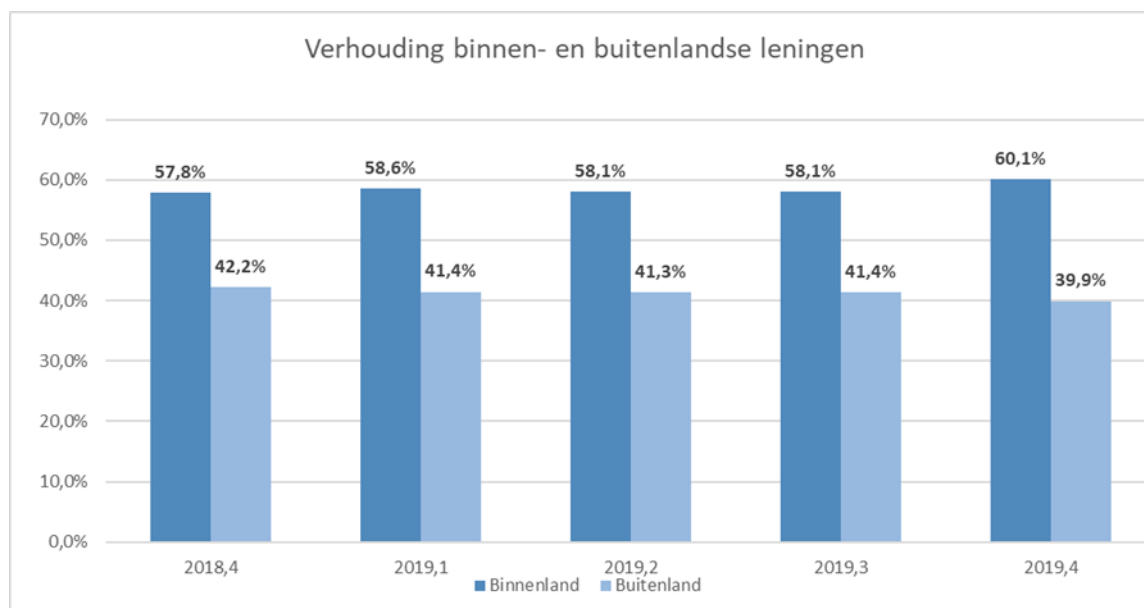
Bron: Directie Financiën

² Zie tabel 3.1a. Financiering 2019

Het programma voor de schuldendienst in 2019 (rente en aflossingen van bestaande schulden) staat in Tabel 3.1b². Voor de schuldendienst in 2019 is volgens het programma Afl. 489,5 miljoen benodigd waarvan Afl. 257,5 miljoen om aflopende leningen te vervangen en Afl. 232,0 miljoen om aan renteverplichtingen te voldoen. Het programma van de rentelasten betreft de verwachte rentelasten op alle financieringsmiddelen, ongeacht of deze kosten gekoppeld zijn aan kapitaal- of geldmarktinstrumenten.

Voor het afdekken tegen herfinancierings-risico's wordt bij financieringsbesluiten gelet op de "deleveraging path"³ en op de behoefte om de verhouding tussen de schulden op de binnen- en buitenlandse kapitaalmarkt in evenwicht te houden, met een voorkeur voor een hogere proportie aan binnenlandse leningen. Uit grafiek 3.1c is een bescheiden toename te zien in het aandeel van de binnenlandse leningen.

Grafiek 3.1c: Verhouding binnen- en buitenlandse leningen

Bron: Directie Financiën

² Schuldendienst betreft enkel aflossing en rentebetalingen op formele leningen, ofwel kapitaalmarktleningen. Financieringsactiviteiten op de geldmarkt, w.o. financiering via handelskredieten en schatkistpromessen, maken geen deel uit van de schuldendienst.

³ Zie hierover de Memorie van Toelichting op de Landsverordening tot vaststelling van de Begroting 2019 en het IMF-rapport van juni 2019.

3.2. Schuldstand

Om het schuldbeheer nog meer inzichtelijker te maken wordt het totaal aan schulden verdeeld in de formele leningen (leningen op de kapitaalmarkt), de kortlopende schulden (werkkapitaal, doorgaans Unmet Financing Requirement of UFR) en de latente schulden. De schuldpositie aan het einde van het vierde kwartaal staat in Tabel 3.2: Schuldontwikkeling per kwartaal.

Tabel 3.2: Schuldontwikkeling per kwartaal (in miljoenen Afl.)

	2018 K4	2019 K1	2019 K2	2019 K3	2019 K4
Binnenlandse leningen					
Promessen en kasgeldlening	115,0	-	-	-	100,0
Staatsobligaties	1.604,4	1.738,8	1.738,8	1.738,8	1.738,8
Onderhandse leningen	466,8	466,8	466,8	466,8	446,9
Overige leningen	247,5	245,8	244,1	242,3	240,6
	2.433,6	2.451,3	2.449,6	2.447,9	2.526,2
Buitenlandse leningen					
Leningen N.I.O.	12,3	11,1	9,7	9,7	9,2
Leningen Rijksbegroting	7,7	9,3	9,4	9,4	7,1
Overige leningen EUR	7,2	6,5	8,5	8,5	6,6
Buitenlandse leningen USD	1.746,6	1.743,9	1.741,2	1.738,5	1.653,3
	1.773,8	1.770,7	1.768,8	1.766,1	1.676,3
Totaal Leningen	4.207,5	4.222,1	4.218,4	4.214,0	4.202,5
% BBP	0,8	0,7	0,7	0,7	0,7
Kortlopende schulden	80,0	82,6	108,9	94,3	105,1
Extracomptabele schulden - Lease	11,4	11,3	11,1	11,0	10,8
Totaal UFR	91,4	93,9	120,03	105,2	115,9
Totaal schulden	4.298,8	4.315,9	4.338,4	4.319,2	4.318,4
% BBP	77,8%	74,5%	74,9%	74,6%	74,6%
BBP ¹	5.525,7	5.791,3	5.791,3	5.791,3	5.791,3

Bron: Directie Financiën

1) Gehanteerd bbp-bedrag is gebaseerd op de door CBA gepubliceerde 'Annual Statistical Digest 2018' waarin zij met een nieuwe bbp-projectie voor het jaar 2018 is gekomen. Op basis van deze bbp-projectie én een groeiveronderstelling van 1% wordt het voorlopig bbp-cijfer voor 2019 bepaald.

De leningen zijn ingedeeld overeenkomstig de comptabele richtlijnen zodat ook de aansluiting met 's Lands begrotingen en jaarrekeningen mogelijk is. Hierbij geldt dat de kapitaal- of geldmarkt waarop een lening is geplaatst bepalend is voor de designatie van een lening als zijnde een binnen- of een buitenlandse verplichting. Het domicilie van de schuldeiser speelt daarbij geen rol. Schatkistpromessen en kasgeldleningen worden in bovenstaand tabel steeds meegenomen bij de kapitaalmarktinstrumenten, maar het zijn feitelijk geldmarkt-instrumenten die expliciet bedoeld zijn voor het sturen van werkkapitaal.

De aflossingen hebben in 2019 volledig conform planning verlopen. Het totaal aan schulden is in 2019 met Afl. 19,6 miljoen toegenomen. Bij de leningen is de stand met Afl. 5,0 miljoen verminderd terwijl er bij de werkkapitaal (ofwel UFR) een toename is te zien van Afl. 24,5 miljoen. Het gemiddelde over het jaar was Afl. 97,1 hetgeen nog altijd lager ligt dan het 3-jaar gemiddelde van Afl. 115,0 miljoen.

3.3. Schuldendienst 2019

In Tabel 3.3 wordt de realisatie van de schuldendienst bijgehouden. De aflossingen op kapitaalmarktleningen zijn conform schema gerealiseerd. De rente voor 2019 werd geprojecteerd op Afl. 232,0 miljoen maar de realisatie is bijna Afl. 3,0 miljoen lager uitgekomen als gevolg van een acuut en sterke neerwaartse druk op de 12-maands Libor rentetarief.

Tabel 3.3: Verloop schuldendienst 2019 (in miljoenen Afl.)

2019		Aflossing	Rente	Totaal
Kwartaal 1	real.	138,3	60,3	198,6
Kwartaal 2	real.	4,6	57,6	62,3
Kwartaal 3	real.	4,4	66,2	70,7
Kwartaal 4	real.	109,9	44,9	154,9
Totaal		257,3	229,1	486,4

**PRI is exclusief aflossingen aan schatkistpapier*

**INT: bij rente wordt ALLE rente meegenomen, incl. schatkis papier*

Bron: Directie Financiën.

Noot: Er zijn enige afrondingsverschillen

3.4 Kortlopende schulden

De kortlopende schulden van het Land bestaan grotendeels uit schulden aan zowel binnen- als buitenlandse handelscrediteuren. Ook de schulden aan overheidsinstellingen en deelnemingen worden in deze categorie ingedeeld.

Betalingen uit hoofde van de (lease-)overeenkomst tussen Land Aruba en AREH N.V. worden zowel in de begrotingen als de jaarrekeningen als huurkosten verantwoord. De aan deze overeenkomst verbonden kosten worden in dit verslag volledigheidshalve bij de schulden vermeldt, al is er geen sprake van rentelasten noch aflossingen.

Tabel 3.4: Kortlopende schulden (in miljoenen Afl.)

	2018 K4	2019 K1	2019 K2	2019 K3	2019 K4
<i>Vlottende Passiva:</i>					
UFR - buitenland	11,6	10,4	12,0	10,6	10,4
UFR - binnenland	68,4	72,2	96,9	83,7	94,7
	80,0	82,6	108,9	94,3	105,1
<i>Latente Schulden:</i>					
Huurovereenkomst AREH N.V.	11,4	11,3	11,1	11,0	10,8
Totaal Kortlopende Schulden	91,4	93,9	120,0	105,2	115,9

Bron: Directie Financiën

4. Financieel beheer

Hieronder wordt de stand van zaken van de lopende projecten ultimo december 2019 gepresenteerd³. Bij een activiteit waar er sprake was van een verandering (nieuw project, project is vertraagd of afgerond) wordt dit symbool vóór de statuscode geplaatst: (Δ). Activiteiten waarvan de status aan het einde van het voorgaande kwartaal als 'gereed' zijn vermeld, worden in de daaropvolgende rapportages verwijderd. Noemenswaardige ontwikkelingen in de uitvoering van de projecten worden achter het vakje 'update' kort toegelicht.

Hieronder de status van de activiteiten waarop thans wordt gewerkt.

Tabel 4.1: Volledigheid en transparantie

PEFA Deelgebied	Core Score	Huidige Score	Beoogde Score
Volledigheid en transparantie			
PI- 6: Volledigheid van informatie in begrotingstoelichting	A	B	A
Acties:			Status⁴:
Info over financiële activa (investeringen) opnemen in begroting			IU
PI- 9: Inzicht in financiële risico's zbo's en overheid NV's	B	C	B
Acties:			Status:
Controle op de rekeningen van de fiscale rapporten die door de autonome overheidsinstellingen en publieke ondernemingen worden geleverd. Daarnaast moet een geconsolideerd overzicht gemaakt worden van de totale fiscale risico's.			IU
Update	-	Interne multidisciplinaire werkgroep bij DirFin ingesteld om dit onderwerp systematisch aan te pakken. Entiteiten zijn inmiddels aangesproken met informatieverzoeken.	IU
Implementatie fase 2 Facturen in Omloop project (FIO) project bij Directie Financiën			V
Update:	-	Applicatie ondervond een aantal technische problemen bij inlezen van facturen waardoor de planning voor de start van fase 2, waar leveranciers digitaal bij DirFin de facturen moeten inleveren vertraging heeft opgelopen. Software-update met oplossing voor dit technisch probleem is inmiddels uitgevoerd en het probleem is hiermee verholpen. Fase 2 waarschijnlijk uit te voeren in tweede helft 2020 door de opgelopen vertraging.	ΔIU

¹ Het betreft de voortgang van de verrichte activiteiten met betrekking tot de verdere verbetering van het financieel beheer in het algemeen en de PEFA-indicatoren in het bijzonder. Het PEFA-raamwerk bestaat uit standaard hoofdindicatoren die zijn onderverdeeld naar zes deelgebieden. Om zoveel mogelijk aan te sluiten met de in juli 2015 verrichte PEFA Self-Assessment, wordt langs de lijnen van deze zes deelgebieden gerapporteerd over de voortgang van het financieel beheer. De tweede meting is voorlopig uitgesteld. De reden hiertoe is dat thans prioriteit wordt gegeven aan het geïnitieerde traject voor de voorlopige bijzondere financiële verantwoording, op grond van de afspraken zoals vastgelegd in het protocol tussen Aruba en Nederland.

² Definitie afkortingen: V = Vertraagd/CP = Continu Proces/IP = In Planning/IU = In Uitvoering/ UIE = Uitvoering in Eindfase/ G = Gereed

Tabel 4.2: Beleidsmatig begroten

PEFA Deelgebied	Core Score	Huidige Score	Beoogde Score
Beleidsmatig begroten			
PI-11: Deelname aan jaarlijkse begrotingsproces	B	C+	B
Acties:			Status:
Pilot project meerjarig begroten met aantal directies			V
Update:	<ul style="list-style-type: none"> - Pilotproject heeft in de afronding grote vertraging opgelopen in de oplevering van de blauwdruk voor het proces - Naar verwachting wordt eindverslag eind 2019 uitgebracht. 		V
Werkgroep richtlijnen ramingsmethodiek van selecte belastingsoorten			V
Update:	<ul style="list-style-type: none"> - Doel: opstellen van een werkprogramma met richtlijnen voor een ramingsmethodiek van selecte belastingsoorten. Verder om de realisatie van de ramingen op structurele manier te analyseren. - Vanwege gesprekken over de belastinghervormingen (tussen de regering, de belastingdienst en het IMF) werden de werkzaamheden van deze werkgroep op een laag pitje gezet, met het afronden van deze werkzaamheden in het derde kwartaal is de verwachting dat er een nieuw begin zal worden gemaakt hiermee 		IU V
Intensiveren begrotingsoverleg met begroting coördinatoren van Bureau van alle ministers			CP
Update:	<ul style="list-style-type: none"> - De samenstellingswerkzaamheden van de begroting 2020 zijn afgerond. Een aangepast begrotingsmodel evenals model Memorie van Toelichting is aangenomen en wordt gehanteerd voor 2020 waarin verbanden met Sustainable Development Goals (SDG's) sterker worden benadrukt. Ontwerp aangeboden aan Raad van Advies 		IU
Regulier wetgevingsoverleg en reguliere afstemming tussen minister van Financiën, Economische Zaken en Cultuur, het Secretariaat van de Ministerraad, Directie Wetgeving & Juridische Zaken, en Directie Financiën. Bevordering van de planning ten aanzien van de voorbereiding en samenstelling van voornoemde documenten. Samenspraak, overleg met Raad van Advies.			CP

Tabel 4.3: Zorgvuldigheid en interne beheersing van de uitvoering van de begroting

PEFA-Deelgebied	Core Score	Huidige score	Beoogde score
Zorgvuldigheid en interne beheersing van de uitvoering van de begroting			
PI-18: Het beheer van de salarisadministratie	C+	D+	C+
Acties:			Status:
Project IT Beleid en Informatiebeveiligingsbeleid. Doelbeschrijving: document waarin het beleid en procedures ten aanzien van het logische toegangsbeheer, wijzigingsbeheer, back-up & recovery en incident management worden vastgelegd.			V
Update:	<ul style="list-style-type: none"> - Project is in het kader van de verlaging van de overwerkkostenvergoeding bij DirFin op een laag pitje gezet. Met externe inzet wordt beoogd op middellange termijn dit project af te ronden. 		V
Project Bevorderen Application controls PSA. Doelbeschrijving: bevorderen van de effectiviteit van de ingebouwde controles in de payroll applicatie.			IU
Update:	<ul style="list-style-type: none"> - Aanpassing controleprocessen naar aanleiding bevindingen is opgestart 		IU
Project verkorting doorlooptijd verplichtingen bij Directie Financiën			V
Update:	<ul style="list-style-type: none"> - Dit project is technisch klaar maar is nu uitgesteld omdat de chef van de afdeling ter beschikking van het nieuwe kabinet werd gesteld. Vacature is nog niet ingevuld. 		V
Implementatietraject van het ASYCUDA-systeem van de douane Dit betreft nog de implementatie van het 2de traject van ASYCUDA waar nog verschillende additionele modules moeten worden geïnstalleerd om de productie van management rapportages efficiënter te laten verlopen.			UIE
Update:	<ul style="list-style-type: none"> - Douane krijgt nog ondersteuning van de UNCTAD. - Het traject ten aanzien van de vastlegging van de administratieve procedures geïnitieerd. 		UIE IU
Project functiehuis Land.			V
Update:	<ul style="list-style-type: none"> - Implementatie nieuw functiehuis wordt voorlopig aangehouden omdat het uitvoeren van het Beleidsplan Verlagings Personeelskosten (BVP) nu prioriteit heeft. 		V
Inlopen achterstanden in zowel de heffing als in de invordering (Belastingdienst).			IU
Update:	<ul style="list-style-type: none"> - De achterstanden in de heffing worden structureel ingehaald en worden nauwlettend voortgezet middels vastgestelde productienormen bij het intoetsen van reeds ingediende aangiften inkomstenbelasting en winstbelasting en versnelde afhandeling van reeds ingediende bezwaarschriften. - Het boekjaar 2016 is in uitvoering. 2015 afgerond. - DIMP blijft structureel werken aan het inlopen van achterstanden en intensivering van de invordering. 		IU IU IU

	- DIMP maakt hierbij gebruik van de aanbevelingen van het IMF.	IU
Implementatie van een aantal wetswijzigingen om niet alleen diverse processen binnen de Belastingdienst efficiënter te maken, maar tevens de belastingopbrengsten te optimaliseren.		IU
Update:	- Bijeenkomsten ten aanzien van de uitvoering van belastinghervorming lopen nog. Vaststelling van het Integraal Belastingplan is afgerond evenals concept-wetgeving	IU
Verzorgen van trainingen om vaktechnisch kwaliteit bij de belastingdienst te kunnen waarborgen en uitvoering project DIMPLE		IU
Update:	- Trainingen uitgevoerd - 2 ^e fase DIMPLE- project is in maart 2019 van start gegaan en loopt conform schema. - Implementatie gebruikers-apps ten behoeve van klantgerichte dienstverlening is uitgevoerd	ΔG ΔIU ΔG

Tabel 4.4: Administratie, vastlegging en verslaggeving

PEFA-Deelgebied		Core Score	Huidige score	Beoogde score
Administratie, vastlegging en verslaggeving				
PI-25: Kwaliteit en tijdigheid van de jaarrekening		C+	D+	C+
Acties:			Status:	
Jaarrekeningen Land				IU
Update:	<ul style="list-style-type: none"> - De Staten van Aruba heeft de LV Slot van de Rekening voor het dienstjaar 2016 (jaarrekening) niet vastgesteld. Staten hebben voorgesteld aanpassingen aan de Lv. Slot van de Rekening te laten opstellen. Naar aanleiding hiervan hebben interne overleggen met betrokkenen plaatsgevonden. Naar schatting zal in het eerste kwartaal van 2020 het vaststellingsproces hervat kan worden - Concept-Landsverordening tot vaststelling van de slot van de rekening van de jaarrekening 2017 is aan DWJZ aangeboden maar behandeling in de Staten is vertraagd door discussie rond jaarrekening 2016. Met het hervatten van het wetgevingstraject zal deze vertraging verholpen worden - Jaarrekening 2018 is ter controle aan de ARA aangeboden. - ARA krijgt ondersteuning van de SOAB in de controle van de jaarrekeningen. 			UIE UIE UIE IU
Implementatie project vastlegging administratieve organisatie Directie Financiën in Mavim Rules				V
Update:	- Mavim Rules heeft een nieuwe versie van de software aan Directie Financiën gepresenteerd. De vernieuwde versie is nog gebruikersvriendelijker en maakt het mogelijk om de data makkelijk voor alle gelederen van de overheid beschikbaar te maken. Een aantal geactualiseerde processen zijn inmiddels opgevoerd samen met nieuwe relevante instructies. De rest moet afgerond worden waarna het systeem aan het personeel van DirFin beschikbaar kan worden gesteld.			IU
Standaardisatie van de rekeningschema				V
Update:	- Het rekeningschema van het Land wordt bij elke herziening van de Landsverordening Instelling Ministeries (LIM) gewijzigd. Een nieuwe gestandaardiseerd rekeningschema ligt klaar. Implementatie hiervan werd door budgettaire redenen uitgesteld. De uitstel heeft geen negatief effect de samenstelling van de rapportageproducten van het Land.			V
Bespreekingen met MinFEC inzake bestedingsoverzicht per kostensoort per ministerie zodat tijdig dreigende overschrijdingen kunnen worden besproken en indien nodig maatregelen kunnen worden getroffen.				CP
Update:	<ul style="list-style-type: none"> - Directeur Directie Financiën bespreekt in zijn regulier overleg met de MinFEC de kostenontwikkeling per ministerie om tijdig te kunnen bepalen indien maatregelen getroffen moeten worden om begrotingsoverschrijdingen te voorkomen. - Najaarsnota is aangeboden en behandeld - Suppletoire begroting is aangeboden en aangenomen - Overheidsdiensten zullen maandelijks per email hun bestedingsoverzicht ontvangen. Infrastructuur hiervoor is inmiddels aangelegd en getest. Actuele contactgegevens en –personen bij de dienstonderdelen zijn inmiddels aangewezen. Implementatie in eerste kwartaal 2020 			CP ΔG ΔG ΔIU
e-Government Project (project o.l.v. de Chief Innovation Officer van het bureau MinAZ): het is de intentie dat in de komende jaren de overheid haar dienstverlening digitaliseert. Doel: kleinere en efficiëntere overheid; burger wordt sneller geholpen; minder regels en administratieve lasten; een aanvraag doen is eenvoudiger.				IU
Update:	<ul style="list-style-type: none"> - De noodzaak om tot een uniek nummer per individu te komen is duidelijk. Ministerie AZ trekt dit project (onderzoek naar introductie van een digi-nummer). - Arubaans e-Government road map met het doel om fase 1 van het ontwikkelingstraject vorm te geven is opgeleverd - 'Quick-wins' identificeren op basis van het reeds verrichte Digital Assessment afgerond 			IP G G G

Tabel 4.5: Extern toezicht en controle

PEFA-deelgebied	Core Score	Huidige score	Beoogde score
Extern toezicht en controle			
PI-26: Reikwijdte, aard en aanbevelingen externe audits	C+	D+	C
Acties:			Status:
Nulmeting op de controleerbaarheid van de jaarrekening van het Land en bijzonder onderzoek naar resultaat 2020			IU
Update:	<ul style="list-style-type: none"> - De CAD heeft haar plan van aanpak om een 'nulmeting' te doen op de controleerbaarheid van de jaarrekening van het Land afgerond en deze is door de minister FEC goedgekeurd <ul style="list-style-type: none"> o Doel van de nulmeting is om op basis van een prioritering van onderzoeksgebieden, deelrapporten uit te brengen waarin eventuele knelpunten worden opgenomen en ook aanbevelingen worden gedaan die door de desbetreffende diensten verholpen moeten worden. o Het betreft een integraal plan om op structurele wijze tot een controleerbare jaarrekening te komen en gaandeweg dat ook uiteindelijk de jaarrekening van het Land gecertificeerd kan worden. o Aantal nulmetingen zijn afgerond, dan wel in uitvoering, te weten naar: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Beheer liquide middelen ▪ Beheer langlopende verstrekte leningen ▪ Beheer tussenrekeningen ▪ Beheer opbrengsten OM ▪ Controleerbaarheid salariskosten Land ▪ Beheer opbrengsten DTI ▪ Beheer opbrengsten DTP ▪ Controleerbaarheid pensioenen in eigen beheer o Aantal nulmetingen zijn aangekondigd: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Beheer overige vorderingen ▪ Beheer opbrengsten DEZHI ▪ Beheer jaarrekeningpost deelnemingen - SOAB is aangetrokken om bijzonder onderzoek naar het resultaat van 2020 te verrichten. SOAB is met een zelfstandig balansonderzoek aangevangen 		G UIE IP IU
Update:	<ul style="list-style-type: none"> - Implementatie en conversietraject naar vaste activamodule heeft nog altijd vertraging gezien de werkzaamheden in het kader van de samenstelling van de jaarrekening 2018 en andere werkzaamheden. Conversie zal waarschijnlijk volgen op de op deze post te houden nulmeting - Bij Directie Financien is een interne werkgroep ingesteld ter begeleiding van opschoningswerkzaamheden in het kader van bevindingen uit nulmetingen alsmede in het kader van het door SOAB gehouden zelfstandig balansonderzoek. 		Δ V ΔIU

Algemeen

In de komende periode wordt prioriteit gegeven aan de planning en uitvoering van aantal werkzaamheden ten aanzien van de nulmeting van de controleerbaarheid van de jaarrekeningen (werkzaamheden die door de CAD worden verricht). Verder zal het Land ondersteuning van de SOAB verkrijgen om in 2021 een bijzondere onderzoeksverklaring te kunnen overleggen over het resultaat van 2020. Het deelgebied "Extern toezicht en controle" is als speerpunt voor de verbeteringen in het financieel beheer aan te duiden als gevolg hiervan.

5. Liquiditeitsoverzicht

De onderstaande tabel presenteert de liquiditeitsrealisatie over dienstjaar 2019. Zowel bij de ontvangsten als bij de uitgaven is de realisatie grotendeels conform planning verlopen. Vanuit kas gezien zijn de operationele kosten over het jaar bijna volledig gedekt door de gerealiseerde ontvangsten. Zonder de rentekosten zou deze dekkingsgraad op 119% zijn uitgekomen. Dit wijst op een fors primair saldo en bevestigt de beheersing van het tekort.

In het laatste kwartaal van 2019 zijn geen leningen aangetrokken, maar er is wel Afl. 100,0 miljoen aan schatkistpromessen uitgegeven. Dat wordt als volgt verklaard. Bij het aangaan van de kapitaalmarktleningen aan het begin van het jaar was ca. Afl. 110,0 miljoen geoormerkt voor de aflossing van leningen in het laatste kwartaal van het jaar. Deze middelen werden afgescheiden door Afl. 115,0 miljoen aan openstaande schatkistpromessen af te lossen. In het vierde kwartaal is Afl. 100,0 miljoen aan promessen uitgeschreven en met de vrijgekomen middelen is ca Afl. 110,0 miljoen aan leningen afgelost.

Tabel 5.1: Liquiditeitsrealisatie 2019

2019	JAN	FEB	MAR	APR	MEI	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
<i>in AFL miljoen</i>												
	<i>real.</i>	<i>real.</i>	<i>real.</i>	<i>real.</i>	<i>real.</i>	<i>real.</i>	<i>real.</i>	<i>real.</i>	<i>real.</i>	<i>real.</i>	<i>real.</i>	<i>real.</i>
1. Ontvangsten												
1. Directe belastingen	54.51	33.84	29.39	31.89	101.66	53.68	40.78	35.45	38.03	32.31	33.91	95.51
2. Indirecte belastingen	54.79	48.59	46.44	49.18	48.43	47.14	52.06	49.30	47.52	48.65	50.00	52.12
3. Niet-belastingontvangsten	2.68	2.32	1.52	4.70	37.17	4.63	8.40	2.43	12.14	5.69	1.94	1.90
4. Overige ontvangsten	13.12	22.47	10.00	10.42	11.49	10.67	16.13	8.94	9.35	8.89	8.40	13.63
TOTAAL:	125.10	107.22	87.35	96.20	198.75	116.12	117.38	96.13	107.02	95.54	94.25	163.16
2. Uitgaven												
1. Salarissen	36.81	29.00	29.64	29.80	29.28	53.74	29.86	36.39	28.76	28.56	36.98	29.40
2. Werkgevers bijdrage	8.76	8.78	8.93	8.97	8.84	8.79	8.86	8.57	8.27	8.35	8.16	7.77
3. Salaris subsidie	11.22	9.24	12.85	9.74	8.81	17.59	7.78	13.37	7.19	9.56	11.46	9.95
4. Goederen en diensten	14.55	28.93	19.17	25.74	24.66	16.86	28.61	23.29	25.06	24.86	15.39	21.65
5. Rente	8.61	22.56	29.12	10.56	13.11	34.13	16.76	18.15	31.32	8.60	15.18	20.91
6. Ontwikkelingsfonds	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
7. Investerings	1.37	3.00	3.24	3.68	2.95	1.29	1.58	0.45	3.46	3.03	2.26	4.41
8. Verrek., uitk. en bijdragen	4.24	0.00	0.00	4.36	0.00	0.00	4.30	0.00	0.00	4.29	0.00	0.00
9. Overdrachten en subsidies	16.50	24.76	18.53	12.82	19.48	12.38	26.53	12.03	24.73	16.50	14.02	30.83
10. Items n.i.e.	0.45	0.00	0.02	0.02	0.26	0.05	0.04	0.07	0.09	0.17	0.05	0.07
TOTAAL:	102.51	126.28	121.49	105.70	107.40	144.85	124.32	112.32	128.88	103.93	103.49	124.99
3. Netto uitgegeven geldleningen												
1. Leningen	2.16	0.66	0.43	0.06	0.05	1.82	8.66	2.69	0.27	0.34	0.92	3.57
2. Aflossingen	0.48	0.45	0.36	0.47	0.62	0.65	0.54	0.28	0.34	0.37	0.23	0.38
TOTAAL:	1.68	0.21	0.07	(0.41)	(0.57)	1.17	8.11	2.41	(0.07)	(0.03)	0.69	3.19
4. Netto buitenlands kapitaal												
1. Leningen buitenland	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
2. Aflossingen buitenland	0.07	0.00	2.70	0.00	0.18	2.76	0.00	0.00	2.70	0.00	82.62	5.66
TOTAAL:	(0.07)	(0.00)	(2.70)	0.00	(0.18)	(2.76)	0.00	0.00	(2.70)	0.00	(82.62)	(5.66)
5. Netto binnenlands kapitaal												
1. Leningen binnenland	0.00	268.28	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	20.00	80.00	0.00
2. Aflossingen binnenland	0.56	224.45	25.56	0.57	0.57	0.57	0.57	0.58	0.58	20.48	0.58	0.59
TOTAAL:	(0.56)	43.83	(25.56)	(0.57)	(0.57)	(0.57)	(0.57)	(0.58)	(0.58)	(0.48)	79.42	(0.59)

Bron: Directie Financiën

Noot: Voor de presentatie van de liquiditeitsstromen wordt gebruik gemaakt van het door de Centrale Bank van Aruba in haar publicaties gehanteerde "Government Financial Operations"-formaat. Een volledige aansluiting met de begroting is niet direct mogelijk, omdat verschillende stelsels aan de verschillende overzichten ten grondslag liggen. De doelstelling achter het bestaan van dit overzicht is niet om de begroting te kunnen volgen, maar om de inzet van het werkkapitaal van het Land inzichtelijk te maken. Alle in dit overzicht opgenomen bedragen, inclusief de bedragen over voorgaande periodes, zijn voorlopige cijfers.

6. Collectieve Sector

Het Centraal Bureau Statistiek (CBS) heeft op 1 augustus 2019 advies uitgebracht om de samenstelling van de collectieve sector voor de jaren 2019-2020 vast te stellen. In dat advies wordt aangegeven dat er nagenoeg geen wijzigingen zijn opgetreden sinds de vorige periode van 2017-2018. Aan het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties zal daarom worden voorgesteld om dezelfde samenstelling te hanteren voor de jaren 2019 - 2021. Het betreft de navolgende instellingen:

- Land Aruba
- Uitvoeringsorgaan Algemene Ziektekostenverzekering (AZV)
- Sociale Verzekeringsbank (SVB)
- Aruba Tourism Authority s.g. (ATA)
- Universiteit van Aruba (UA)
- Serlimar s.g.
- Stichting Education Profesional Basico (SEPB)

Onderstaande tabel presenteert de voorlopige opbrengsten, kosten, het operationeel resultaat over en de projectie voor het dienstjaar 2019.

Tabel 6.1: Exploitatieresultaat en projectie Collectieve Sector 2019

	Opbrengsten 31 december 2019	Kosten 31 december 2019	Voorlopig Resultaat 2019	Projectie resultaat 2019
Land Aruba	1,418,699,078	1,407,373,915	11,325,163	(4,769,200)
AZV	464,143,871	463,516,804	627,067	676,000
SVB	391,814,426	350,843,901	40,970,525	11,378,694
ATA	113,850,500	93,568,400	1,602,302	1,602,302
UA	15,129,018	14,295,852	833,166	(580,480)
Serlimar	37,232,427	40,930,472	(3,698,045)	(3,698,045)
SEPB	23,120,299	23,428,600	(308,301)	(308,301)
Totalen	2,463,989,619	2,393,957,944	51,351,877	4,300,970

Opmerking: Het voorlopige resultaat van A.T.A. is gecorrigeerd met ontvangen dividend om dubbele telling te voorkomen

Bron: Collectieve sector

Noot: Bedragen zijn voorlopige cijfers

BIJLAGE: I

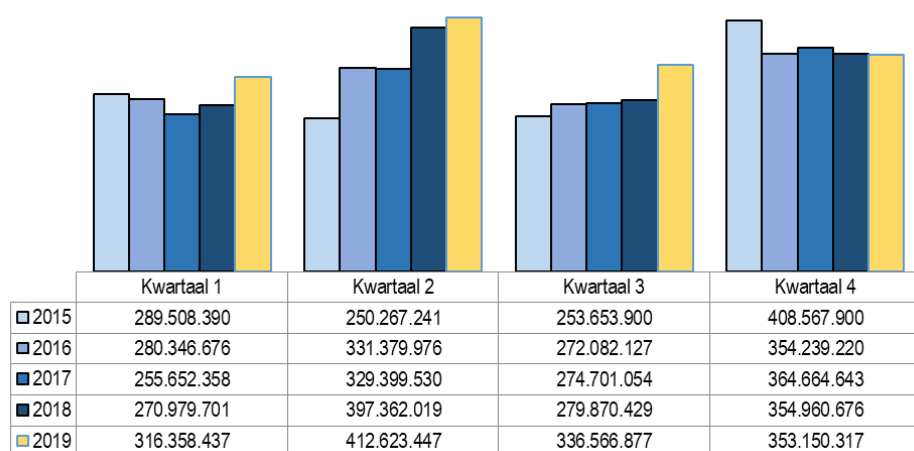
Tabel I: Kerncijfers financiering en schuldbeheer

Bedragen in Afl.x1 mln.	t/m 31 December 2019	Begroot 2019	t/m 31 December 2018
Land Aruba			
Financieringsbehoefte	-253,6	-282,2	-510,0
Aflossingen	257,4	257,4	336,9
Financieringssaldo Land Aruba	3,8	-24,8	-173,2
Collectieve sector			
Financieringsoverschot Collectieve sector	43,8		
Tekort t.o.v. BBP (CBA): Afl. 5.791,3 mln.	0,8%		

Bron: Directie Financiën & voorlopige cijfers exploitatieresultaat ontvangen van collectieve sector (zie verder hoofdstuk 6).

Grafiek I: Vergelijking middelenrealisatie per kwartaal 2015 - 2019

Middelenrealisatie per kwartaal

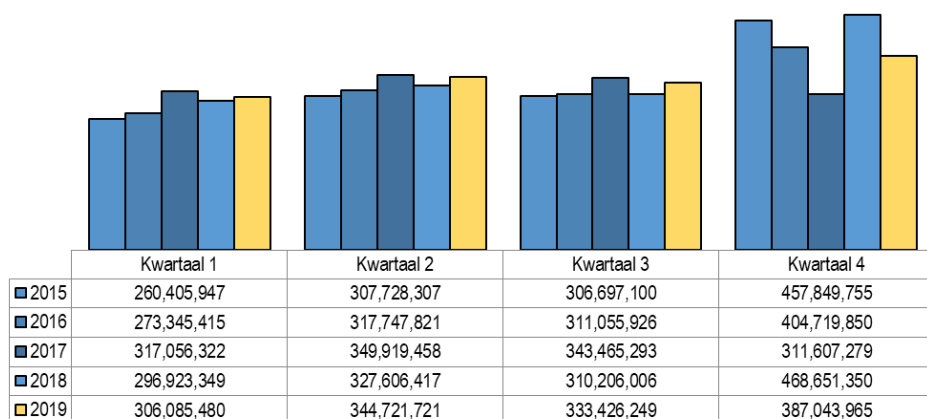

Bron: Directie Financiën

Noot: Bedragen 2015 t/m 2018 zijn conform jaarrekeningen van Land Aruba. Bedragen 2019 zijn voorlopige cijfers uit Uitvoeringsrapportages.

Grafiek II: Vergelijking kostenrealisatie per kwartaal 2015 - 2019

Kostenrealisatie per kwartaal

Bron: Directie Financiën

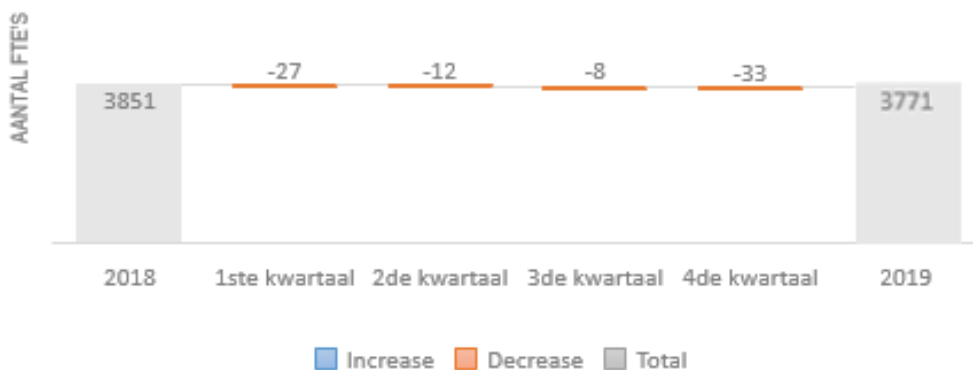
Noot: Bedragen 2015 t/m 2018 zijn conform jaarrekeningen van Land Aruba exclusief afschrijvingskosten. Bedragen 2019 zijn voorlopige cijfers uit de Uitvoeringsrapportages.

BIJLAGE: II Monitoring Personeelslasten Land

Vooraf

In navolging van het FEM en het protocol 2018 volgt hierna de resultaten van de monitoring van de personeelslasten van het Land per eind van het 4de kwartaal van 2019.

Mutaties in het aantal personeel

Bron: de Departamento di Recurso Humano

In vergelijking met het 4de kwartaal in dienstjaar 2018, zijn de totale fte's van het Land eind 2019 gedaald met 80 fte's. Deze daling heeft met name te maken met de effecten van de beleidsmaatregelen inzake beperking instroom en faciliteren van uitstroom middels o.a. het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd (inclusief diverse non-actieven) en de VUT-regeling.

Effecten beleidsmaatregelen

1] Instroom: eind 4de kwartaal is circa 61% van de begrote vacatureraming verbruikt

Voor dienstjaar 2019 is in totaal Afl. 7.5 mln. begroot aan vacatures (inclusief roll-overs van 2018). Eind 4de kwartaal is van de totaal begrote ruimte voor vacatures alleen AFL 4.6 mln. gebruikt. Met als gevolg dat een bedrag van zo'n AFL 3.0 mln. als voljaars-effect van deze vacatures naar het volgend jaar verschoven wordt.

2] Uitstroom: levert een cumulatieve besparing van circa AFL 2.3 mln. in 2019 op

Het aantal fte's is in het 4de kwartaal afgenomen met 33 fte's. Dit bij een instroom van 26 fte's, hetgeen een bruto-uitstroom heeft betekend van 59 fte's. In de begroting is van dit totaal geen rekening gehouden met de uitstroom van 13 fte's met een incidentele besparing in 2019 van slecht AFL 0.09 mln. Het totaalaantal aan bruto-uitstroom in 2019 waar in de begroting geen rekening mee is gehouden komt hiermee op 198 fte's. Van een klein deel van dit aantal bleek evenwel later waren doorgestroomd en dus in dienst waren gebleven met als gevolg dat de uiteindelijke besparing in de uitstroom lager dan de in het derde kwartaal geprognosticeerde totale besparingsbedrag van AFL 3.1 mln. is geworden. Uiteindelijke cumulatieve besparing in 2019 wordt op circa AFL. 2.3 mln. geschat.

3] Overwerkkosten: overschrijding is deels geabsorbeerd door niet benutte vacatureruimte

Het in het 3de kwartaal bespeurde overschrijdingstendens heeft zich in het 4de kwartaal gematerialiseerd, met circa AFL 3.2 mln. Uit de monitoring is gebleken dat in het 4de kwartaal een overbesteding is geboekt, welke geabsorbeerd is door de niet benutte vacatureruimte. Ongeacht de inspanningen in 2019 tot het verlagen van de overwerkkosten, zijn deze eind 4de kwartaal hoger dan de beaamde doelstellingen. Anderzijds is dit resultaat toch AFL 1.6 mln. lager dan de in het derde kwartaal geprognosticeerde overschrijding van AFL. 4.8 mln. De overschrijding is met name gezien de aanhoudende Venezuela problematiek waardoor diensten zoals de Korps Politie en de afdeling Guarda Nos Costa onder druk staan, als ook de onderbezetting bij de dienst belast met de immigratie en het gevangeniswezen. Tevens is het hoge ziekteverzuim,

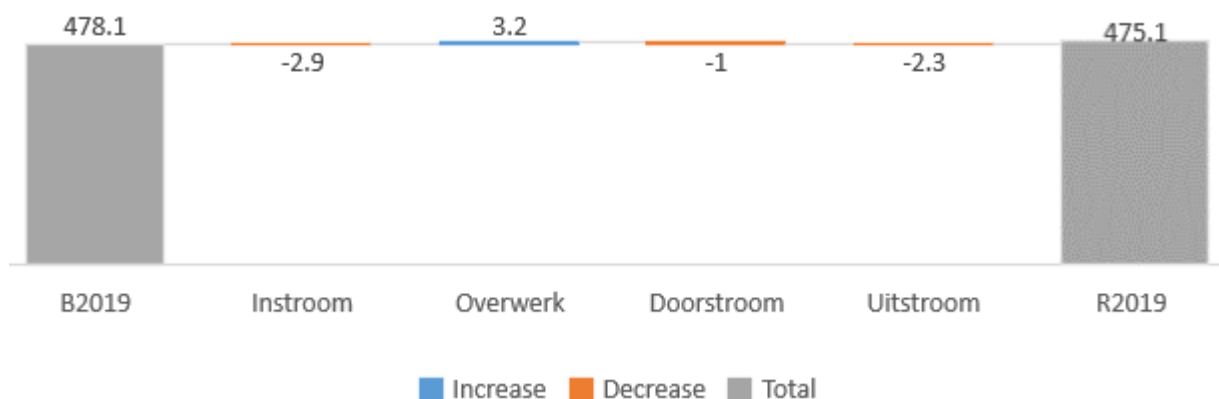
welk leidt tot (verdere) onderbezetting, een van de voornaamste factoren voor overwerkkosten bij diverse diensten met hoge overwerkkosten. Gezien het eindresultaat toch lager is gebleken dan de eerdere prognose in de MPL van het derde kwartaal kan evenwel gesteld worden dat een geringe ombuiging in de tot dan toe ingezette trend te zien valt, al is nog veel werk op dit gebied aan de winkel. Het ziekteverzuim zal in ieder geval 2020 aangepakt worden om zodoende het effect van deze op de overwerkkosten te kunnen mitigeren. Dit naast andere mogelijke beheersingsmaatregelen.

4] Doorstroom: automatische groei lager geschat dan verwachting

De interne arbeidsmarkt is door de toegenomen rigiditeit in de begrotingsuitvoering onder zeer grote druk komen te staan waardoor doorgroeimogelijkheden via overplaatsingen tussen Diensten/Directies incidenteel is afgenomen. Dit levert een incidentele uitgavenschuif van naar schatting maximaal AFL. 1 mln. op.

Resultaat eind 2019: AFL 475.1 mln. aan personeelslasten

Gelet op de hierboven vermelde ontwikkelingen, is het eindstand per eind 2019:

Bron: Directie Financiën en Departamento di Recurso Humano

Minister van Financiën, Economische Zaken en Cultuur

L.G.Smith Blvd. 76 Oranjestad, Aruba

Tel. (297) 528 4900